

ПРЕДГОВОР

Читав животни пут Достојевског, националног филозофа Русије, изгледао ми је, речено језиком самог филозофа, као "подвиг сазнања добра и зла". Стваралаштво Достојевског је стваралаштво "о Адаму, о рају, о Еви, о дрвету, о старој земљи, о добру и о злу". Дакле, линија коју он наставља потиче из исконских извора историје. Грандиозност тако схваћеног задатка може послужити као оправдање за несавршенство ове студије; бледе контуре целине приближиће нас њему више него јасно осветљене појединости. Рад на Достојевском је рад на последњим задацима људског разума и треба му приступити с посебном пажњом и поступно.

Где год се наводе делови текстова Достојевског, а да то није посебно означено, цитати су узети из дванаестотомног издања Адолфа Маркса из 1895. године. Треба још додати: трудио сам се да у овој краткој расправи избегавам, колико год је то могућно, да понављам мишљења и судове који су већ изречени у невеликој, али у извесној мери врло вредној литератури о Достојевском или поводом њега; сва поређења те врсте, чешће моја супротстављања туђим мишљењима, била би умеснија у књизи у којој би се, поред текстова, могле ставити и многобројне примедбе на текст. Темељан рад на Достојевском је тек започет; добро је што литература о њему још није успела да повећа баријеру између његове оригиналне личности и сваког од нас.

Напомињем још да основу ове расправе чине два реферата која сам прочитао на LXXXVIII и LXXXIX отвореном заседању Слободног удружења филозофа, у Петербургу, 16. и 23. октобра 1921. године, под заједничким насловом "Достојевски као филозоф".

Петербург, 1922. године.